

У 1910 р. Г. Дмитрян ініціювала будівництво нової лікарні в її рідному Новомиргороді. Місцем будівництва обрали міський сад, а архітектором став все той же Я. Паученко.

Земний шлях Г. Дмитрян завершується у 1913 р. За легендою померла вона у бідності і фактично нічого не мала.

Отже, історія української благодійності знає багато видатних особистостей, завдяки зусиллям яких сформувалась система лікарень, освітніх закладів, мистецько-культурна інфраструктура міст і містечок України. Сучасне покоління українців має цю спадщину зберегти.

Джерела та література

1. Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка. Лікарня Святої Анни. URL: http://librarychl.kr.ua/kn_in/kraeznavcha-abetka/likarnja-sv-anny.php.

Денис ДОМНІН

ORCID: 0009-0007-2783-7571

ГРОШОВИЙ ОБІГ В НАДДНІПРЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ НАПРИКІНЦІ XVIII – НА ПОЧАТКУ XX СТ.: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

TURNOVER IN UKRAINE OF NADDNIPRIANSCHYNA IN THE END XVIII – IN BEGINNING OF XX OF CENTURY.: MODERN STATE AND RESEARCH PROSPECTS

Наприкінці XVIII ст. значна частина українських земель потрапила до складу російської імперії, де на їхній основі було утворено 9 губерній: Полтавську, Чернігівську, Слобідську, Київську, Подільську, Волинську, Херсонську, Таврійську та Катеринославську. На цих територіях імперська влада визначила російський рубль та його фракції – копійки як єдину законну грошову одиницю.

Проблеми грошового обігу на цих Наддніпрянських землях знайшли певне відображення у працях сучасних українських вчених. Грошовий обіг завжди супроводжує таке негативне явище, як фальшивомонетництво, тобто підробка обігових грошей. Ці проблеми детально досліджені українськими вченими А. Бойко-Гагаріним (Бойко-Гагарін, 2020; Бойко-Гагарін, 220а), А. Легейда (Легейда, 1996; Легейда, 1999), В. Орликом (Орлик, 2005; Орлик, 2006; Орлик, 2011), С. Орлик (Орлик, 2015; Орлик, 2016; Орлик, 2018; Орлик, 2018а; Орлик, Бойко-Гагарін, 2017), В. Павленко (Павленко, 2019; Орлик,

Павленко, 2023), А. Пантелеймоненком (Пантелеймоненко, 2013), Н. Пасічник (Пасічник, 2018), О. Потильчаком (Потильчак, 2018), А. Сустретовим (Сустретов, 2020), Р. Тхоржевським (Тхоржевський, 1999), Р. Шустом (Шуст, 2009) та ін.

У той же час ряд питань залишилися поза увагою дослідників. Так, зокрема, спеціального дослідження потребує використання неросійських монет у грошовому обігу Наддніпрянщини. Адже на території Правобережної України, зокрема на Київщині, Поділлі, а особливо на Волині, навіть в першій половині XIX ст. в грошовому обігу перебували західноєвропейські монети.

Не менш вагомою проблемою є відношення населення до обігових грошей та рахункових одиниць. Це перш за все сприйняття населенням тих чи інших різновидів монет і паперових грошових знаків та відношення до них. На сьогодні є лише одна публікація на цю тему, а саме стаття українських вчених С. Орлик та В. Павленко (Орлик, Павленко, 2023). Вагомою науковою проблемою є дослідження народних назв цих засобів платежу.

Таким чином, незважаючи на значну історіографію історії грошового обігу в Наддніпрянській Україні наприкінці XVIII – на початку XX ст., цілий ряд проблем не знайшов належного висвітлення у науковій літературі і потребує спеціального дослідження, а саме, сприйняття населенням тих чи інших різновидів монет і паперових грошових знаків, а також дослідження їхніх народних назв.

Джерела та література

1. Бойко-Гагарін, А. С. (2020). Фальшивомонетництво в Україні в імперську добу (1795–1917): монографія. Переяслав: Домбровська Я.М. 396 с.
2. Бойко-Гагарін, А. С. (2020). Фальшивомонетництво на Київщині у XIX – на початку XX століття. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія»*. № 2 (145). Київ, С. 10–15. DOI: 10.17721/1728-2640.145.2.
3. Котляр, М. Ф. (1971). Грошовий обіг на території України доби Феодалізму. Київ: Наукова думка, 174 с.
4. Легейда, А. В. (1999). Платинова монета у колекції Харківського історичного музею. Матеріали наукової конференції: *присвяченої 135-річчю з дня народження Є.К.Редіна*. Четверті Сумцовські читання. Харків: Меркурій, С. 51–52.
5. Легейда, А. В. (1996.) Російські монети імператорського періоду з колекції Харківського історичного музею. Тези наукової конференції. Другі Сумцовські читання. 18 квітня 1996 р. Харків, С. 32–33.
6. Орлик, В. М. (2005). Інкorporація України в податкову систему Російської імперії. *Історична пам'ять*. Вип. 1–2. С. 53–63.
7. Орлик, В. М. (2006). Єгор Канкрін і фіскальна політика Російської імперії в Правобережній Україні в другій чверті XIX ст. *Спеціальні історичні*

дисципліни: питання теорії та методики. Збірка наукових праць. К.: НАН України, Інститут історії України. Число 13. Част.2. С. 97 – 110.

8. Орлик, В. М. (2011). Державні фінанси Російської імперії першої половини XIX ст.: стан та основні тенденції. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: Історичні науки: Збірник наукових праць*. Ізмаїл. Вип. 30. С. 128–142.

9. Орлик, С. В. (2018). Фінансова політика російського уряду на окупованих територіях Галичини і Буковини в період Першої світової війни (1914-1917 рр.): *монографія*. Біла Церква: Вид. Пшонківський О. В., 716 с.

10. Орлик, С. В. (2015). Розмінні марки та казначейські знаки у грошовому обігу в Україні в період Першої світової війни. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Збірка наукових праць*. К.: Інститут історії України. Число 26–27. С. 141–148.

11. Орлик, С. В. (2016). Проблеми внутрішніх військових позик в Російській імперії в період Першої світової війни у науковій спадщині сучасників тієї епохи. *Історіографічні дослідження в Україні*. К.: Інститут історії України НАН України. Вип. 26. С. 366–380.

12. Орлик, С. В. (2016). Внутрішні позики Російської імперії періоду Першої світової війни. *Наукові записки з української історії: зб. наук. статей*. Переяслав-Хмельницький: ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Вип. 38. С. 81–96.

13. Орлик, С. (2018а). Особливості грошового обігу Галичини та Буковини в часи російської окупації періоду Першої світової війни. *Forum numizmatyczne: pieniadz I mennice*. Białystok, № 2. С. 25–33.

14. Орлик, С. В., Бойко-Гагарін, А. С. (2017). Фальшивомонетництво в Україні в роки Першої світової війни. *Український нумізматычний щорічник*. № 1. Переяслав-Хмельницький. С. 143–164. DOI: 10.31470/2616-6275-2017-1-143-164.

15. Орлик, С. В. (2013). К вопросу денежной реформы 1862-1863 гг. в Российской империи. Сборник тезисов Международного нумизматического симпозиума: «Деньги, Экономика и Общество», 16–19 мая. Кошице, Словакия, 2013. С. 82–83.

16. Orlyk, S. & Pavlenko, V. (2023). Money Issue in the Life of the Population of Kyiv Province (1797 – 1917). *Skhidnoievropeiskyi Istorychnyi Visnyk [East European Historical Bulletin]*. Is. 27. Pp. 39–52. doi: 10.24919/2519-058X.27.281543.

17. Павленко, В. (2019). Грошова реформа С. Ю. Вігте в Наддніпрянській Україні: деякі питання історіографії. *Studia I Materialy. Forum Numizmatyczne*. № 3. Białystok. С. 128–133.

18. Пантелеймоненко, А. (2013). Металлические жетоны как внутреннее расчетно-платежное средство кооперативов потребителей (середина XIX – начало XX века). Сборник тезисов Международного нумизматического симпозиума: «Деньги, Экономика и Общество», 16–19 мая 2013, Кошице. С. 95.

19. Пасічник, Н. О. (2018). Паралельний обіг грошей як суперечливе явище фінансової системи за часів Є.Ф. Канкріна. Актуальні проблеми нумізматики у системі спеціальних галузей історичної науки: тези доповідей V міжнародної науково-практичної конференції, 21–22 червня 2018 р. Меджибіж–Переяслав–Хмельницький–Кропивницький–Київ. С. 133–135.

20. Потильчак, О. (2018). Мідна російська монета у грошовому обігу Правобережної України у XVIII ст. (на матеріалах нумізматичних знахідок 2017 року з Трушків на Білоцерківщині). *Український нумізматичний щорічник*. Вип.2. С.119–131. DOI: <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2018-2-119-131>

21. Сустретов, А. (2020). Фальшиві грошові знаки у Наддніпрянській Україні в дореформений період: історіографія. *Історія, археологія, інформаційна, бібліотечна та архівна справа: актуальні проблеми науки та освіти: тези доповідей I Міжнародної наукової конференції, 13 травня 2020 р. Кропивницький*. С. 40–43.

22. Тхоржевський, Р. І. (1999). Нариси історії грошей в Україні (з давніх часів до сучасності). Навч. пос. для економ. та істор. факультетів вузів України. Тернопіль: Видавництво Карп'юка. 238 с.

23. Шуст, Р. М. (2009). НумізMATика. Історія грошового обігу та монетної справи в Україні. Навч. пос. 2-ге вид. Київ: Знання, 2009. 376 с.

Тетяна ОДИНЦОВА
ORCID: 0009-0000-4058-9276

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО САБОТАЖУ В УМОВАХ НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ СУЧАСНОЇ ЛУГАНЩИНИ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

PECULIARITIES OF ECONOMIC SABOTAGE IN THE CONTEXT OF THE GERMAN OCCUPATION OF THE TERRITORY OF THE MODERN LUHANSK REGION DURING THE SECOND WORLD WAR

В роки Другої світової війни лише Попаснянський район Ворошиловградської (нині – Луганської) області перебував в окупації майже два роки – з 18 листопада 1941 року до 3 вересня 1943 року. Понад $\frac{3}{4}$ території Ворошиловградської області та сам Ворошиловград (нині – Луганськ) перебували під німецько-фашистською окупацією протягом 6–7 місяців – з середини липня 1942 року до січня – лютого 1943 року.

Міста Красний Луч (нині – м. Хрустальний), Ворошиловськ (нині – м. Алчевськ), Брянка, Кадіївка, Первомайськ, Лисичанськ, Рубіжне перебували в окупації з середини липня 1942 року до початку вересня 1943 року – близько 14 місяців.

На території Ворошиловградської області крім Кременських лісів великі